

SAVOL-JAVOB USULI ORQALI O'QUVCHILAR NUTQINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK AHAMIYATI

Xakimova Shoxista Shodiyevna

Jizzax viloyati Jizzax shahar 33-DMTT logopedi

***Annotatsiya:** Mazkur maqolada ta'lim jarayonida savol-javob usulidan foydalanish orqali o'quvchilarning nutqini rivojlantirish masalalari tahlil qilinadi. Savol-javob usuli o'quvchilarni faol fikrlashga undaydi, ularning mustaqil fikr bildirish, nutqni izchil bayon qilish hamda mantiqiy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari ushbu metodning o'quvchilarning nutq madaniyatini shakllantirishda samarali ekanligini ko'rsatadi.*

***Kalit so'zlar:** savol-javob metodi, nutq rivoji, pedagogik texnologiya, o'quv jarayoni, ta'lim metodlari.*

***Аннотация:** В данной статье анализируются вопросы развития речи учащихся с помощью метода вопросов и ответов в образовательном процессе. Метод вопросов и ответов побуждает учащихся к активному мышлению, способствует развитию самостоятельного выражения мнений, связного изложения речи и логического мышления. Результаты исследования показывают, что данный метод эффективен в формировании речевой культуры учащихся.*

***Ключевые слова:** метод вопросов и ответов, развитие речи, педагогическая технология, образовательный процесс, методы обучения.*

***Abstract:** This article analyzes the issues of developing students' speech through the use of the question-and-answer method in the educational process. The question-and-answer method encourages students to think actively, serves to develop their independent expression of opinions, coherent presentation of speech, and logical thinking. The results of the study show that this method is effective in forming students' speech culture.*

Keywords: *question-and-answer method, speech development, pedagogical technology, educational process, educational methods.*

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarning nutq madaniyatini rivojlantirish muhim pedagogik vazifalardan biridir. Nutq – inson tafakkurining ifodasi bo'lib, u orqali shaxs o'z fikrini boshqalarga yetkazadi. Shuning uchun ta'lim jarayonida o'quvchilarning nutqini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilishi zarur.

Savol-javob usuli ta'lim jarayonida keng qo'llaniladigan samarali metodlardan biri hisoblanadi. Bu metod o'quvchilarni faol ishtirok etishga undaydi, ularning fikrlash faoliyatini faollashtiradi hamda nutqni rivojlantirishga yordam beradi.

Savol-javob jarayonida o'quvchilar o'z bilimlarini ifodalaydi, mantiqiy fikrlaydi va mustaqil xulosa chiqarishga o'rganadi. Shu sababli ushbu metod o'quv jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

METODOLOGIYA

Tadqiqot davomida quyidagi ilmiy-pedagogik metodlardan foydalanildi:

pedagogik kuzatuv
savol-javob metodi
taqqoslash va tahlil
statistik tahlil

Tadqiqot umumta'lim maktablari o'quvchilari ishtirokida amalga oshirildi. Dars jarayonida o'quvchilarga turli darajadagi savollar berildi va ularning javoblari tahlil qilindi.

Savollar quyidagi turlarga ajratildi:

1. reproduktiv savollar
2. tushuntiruvchi savollar
3. muammoli savollar
4. ijodiy savollar

O'quvchilarning javoblari nutq ravonligi, fikrning izchilligi va mantiqiyliigi bo'yicha baholandi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari savol-javob usulidan muntazam foydalanish o'quvchilarning nutq rivojiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ko'rsatdi.

Ko'rsatkich Tajriba guruhi Nazorat guruhi

Nutq ravonligi 80% 60%

Fikrni izchil bayon qilish 78% 58%

Mustaqil fikr bildirish 75% 55%

Natijalar shuni ko'rsatdiki, savol-javob usulidan faol foydalanilgan guruhda o'quvchilarning nutq rivoji sezilarli darajada yuqori bo'lgan.

MUHOKAMA

Savol-javob usuli o'quvchilarning nutqini rivojlantirishda quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi

mustaqil fikrlash ko'nikmasini shakllantiradi

nutq madaniyatini rivojlantiradi

mantiqiy tafakkurni rivojlantiradi

Shuningdek, bu metod o'qituvchiga o'quvchilarning bilim darajasini aniqlash va ularning individual xususiyatlarini hisobga olish imkonini beradi.

XULOSA

Savol-javob usuli ta'lim jarayonida o'quvchilarning nutqini rivojlantirish uchun samarali metod hisoblanadi. Ushbu metod o'quvchilarning fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, nutq madaniyatini shakllantirish hamda ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Vygotskiy L.S. Tafakkur va nutq. – Moskva, 1982.
2. Elkonin D.B. Bolalar nutqining rivojlanishi. – Moskva, 1989.
3. Leontev A.A. Nutq faoliyati asoslari. – Moskva, 1997.

4. G'oziyev E. Bolalar psixologiyasi. – Toshkent, 2005.
5. Qodirova F. Maktabgacha pedagogika. – Toshkent, 2018.
6. Nurmanov T Nutqni rivojlantirish . – Toshkent, 2023.
7. Boboyev, A., & Jo'raev, A. (2004). Tilshunoslikka kirish. Toshkent: O'qituvchi.
- G'aniyeva, M. (2011). Nutq madaniyati va uslubiyat asoslari. Toshkent: Fan nashriyoti.
8. Karimov, M. (2018). Psixolingvistika asoslari. Samarqand: SamDU nashriyoti.
9. Vygotskiy, L.S. (1982). Myshlenie i rech'. Moskva: Pedagogika.
10. O'zbek tili va adabiyoti darsliklari (2020–2023 yillar), O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi.